

А. Олексієнко (Харків, Україна)

**ПОШУК КОНЦЕПТУАЛЬНИХ РІШЕНЬ В ПРОЕКТУВАННІ ЕКОСЕЛИЩ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ (З ДОСВІДУ КУРСОВОГО ПРОЕКТУВАННЯ
НА КАФЕДРІ «ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРУ» ХДАДМ)**

*Харківська державна академія дизайну і мистецтв, 61002 Харків, вул. Мистецтв, 8
електронна пошта: kafedra.inob@gmail.com*

Технічний прогрес, стрімкий розвиток інформаційних технологій сприяють суттєвим змінам життєвого середовища. Одноманітне і агресивне оточення великих міст є чинником дискомфорту, причиною психологічних розладів у людини. В зв'язку з цим зміни характеру життя людини або осередку людей, їх взаємозв'язок з природою набувають важливого значення та стають актуальною проблемою сьогодення. Вирішенню цієї проблеми сприяють засоби «зеленого дизайну», головним пріоритетом якого є поєднання штучного середовища з природою.

Частково альтернативою міському життю можуть стати екопоселення, які об'єднують місця для роботи, відпочинку, навчання, охорони здоров'я. Люди, які мешкають в такому містечку, повинні знайти в ньому не тільки відпочинок і захист, але мати можливість для гармонійного розвитку своїх здібностей. Аналізуючи історичні аспекти цієї теми, де людина та його життєвий простір органічно би поєднувалися, можна відзначити, що вона розвивалась за певними законами. Науково-методологічні напрямки досліджень, пов'язані з темою інноваційного дизайну в контексті науково-технічного прогресу і екологічних проблем, ведуться на кафедрі «Дизайн інтер'єру» протягом останніх років. Одним з таких напрямків можна назвати розробку проектних рішень екоселищ для студентів, які виконані згідно з договором про творчу співдружність між Харківською державною академією дизайну і мистецтв та Массачусетським університетом (США).

До головних задач, які ставились при розробці проектних рішень можна віднести поєднання природного середовища з екологічно комфортним помешканням. У зв'язку з ним може розглядатись тільки комплексний підхід до вирішення архітектурного середовища відповідно до екологічних принципів, до яких можна віднести фізіологічний, соціологічний, культурологічний, екологічний, психологічний, ергономічний, комбінаторний, енергетичний, зооботанічний, проксимальний.

Для розробки проектних рішень екоселищ для студентів творчих учбових закладів були обрані декілька територій. На першому етапі роботи був виконаний передпроектний аналіз середовища, до якого увійшли такі складові: факторна оцінка території, в якій визначені природоохоронні зони і зони для будівництва, вивчення тривимірного простору, визначення природних зон їх елементів (ліси, водойми, рельєфи), аналіз композиційних можливостей екопростору, візуальний аналіз. Проектні рішення повинні враховувати такі фактори як історична цінність обраної території її місцезнаходження, природні ресурси, поєднання пластичних рішень архітектурних форм з геопластиком доквілля, збереження насаджень, природно-кліматичних чинників формування житлового середовища, орієнтація його відповідно сторін світу та напрямків сонячних променів, концентрація зон активного та місць для тихого

відпочинку.

Благоустрій території та дизайн малих архітектурних форм в проектних рішеннях спиралися на використання таких засобів: природних, технологічних та функціонально-експлуатаційних, формально-композиційних, художньо-образних, а також синтезу мистецтв. До можливих складових елементів у проектуванні екопоселення пропонувалось включення сонячного та екологічного парків, ботанічного саду, енергозберігаючі технології, енергії вітру та сонця, малі архітектурні форми з екологічних матеріалів, вироби з вторинної сировини у ландшафтному дизайні, інтерактивне освітлення тощо.

Проектне рішення екоселища, яке пропонується розмістити на території поблизу з Жихорським лісом у м. Харкові загальною площею 4 га дозволяє розташувати повноцінну інфраструктуру (автор студ. Н. Брижаченко). Основою дизайн-концепції є поєднання ландшафту із сучасною архітектурою, інтерактивним мистецтвом і новітніми екологічними розробками.

У проектному рішенні екоселища з назвою «Місто Сонця» покладена ідея єдиного простору який має центричну систему з радіальним розвитком по чотирьох головних напрямках. Формоутворюючим елементом є коло, яке символізує сонце. Проектуючи селище для студентів творчих ВНЗ, акцент ставився на тому, що поняття творчості включає в себе такі якості, як розвиток, пульсацію, динаміку та рух. Вивчення твору філософа часів Відродження Томмазо Кампанелли надихало автора проекту до включення в своє рішення деяких ідей великого італійця. Це частково відноситься до планувального рішення та назви екоселища. Використання інтерактивних мистецтв дозволяє надати простору селища сучасний вигляд. Саме наявність новітніх технологій може стимулювати студентів творчих спеціальностей у фахових пошуках та появі нестандартних ідей. Важливою особливістю застосування інтерактивного мистецтва є зміна зовнішнього вигляду малих архітектурних форм у контакті з людиною. Тобто навколишнє середовище може змінюватись та розвиватись, та залишає молодим людям можливість самим формувати простір навколо себе.

Наступна проектна розробка екоселища знаходиться у Чугуєвському районі Харківської області, на березі Печенізького водоймища, неподалік від архітектурно-історичного заповідника «Верхній Салтів» (автор студ. О. Гопкало). Поруч з обраною територією щорічно проводиться етно-мистецький фестиваль «Печенізьке поле». Територія є ідеальною для створення екоселища для студентів творчих закладів не тільки завдяки мальовничій природі, але також позитивній енергетиці культурної цінності місця, що знаходиться поруч. Так, студенти станкових художніх напрямків мають можливість працювати на пленері, проводити творчі практики, студенти-мистецтвознавці – брати участь в археологічних експедиціях, вивчати історію і культуру краю, студенти-дизайнери – проводити біонічну практику.

Завдяки природному ландшафту загальне планувальне рішення побудоване за системою терас. Образне рішення планується в етнічному стилі, характерному для цієї місцевості, а саме з урахуванням історичних витоків, пов'язаних зі скіфською культурою. Композиційним центром, який знаходиться у найвищій ділянці селища, є літня естрада та амфітеатр, позаду їх оточує адмінкорпус. Все планувальне рішення динамічно розвивається, органічно поєднуючись з природним ландшафтом. На

території планується розмістити такі зони: адміністративну, житлову, паркову, літної естради, майстерень, спортивну, набережну, водного відпочинку і т. інше. Найбільш цікавими розробками в проекті є окремі зони відпочинку, мощення доріжок і алей, в оздобленні яких мотиви скіфської культури шляхом вдалої трансформації та стилізації отримали сучасне звучання.

Наступне проектне рішення планується розташувати на території 3,7 га, яка знаходиться в районі гідропарку на річці Харків. (автор студ. А. Варфоломєєва). Аналізуючи планувальну систему, можна відзначити, що вона будується за класичним варіантом, а саме – на центричних колах з головним акцентом у середині композиції. З центральної частини у вигляді променів розходяться алеї, які проходячи через кола, об'єднують їх. Головною ідеєю концептуального рішення є створення обвідних каналів, які з'єднані з водоймищем. Тому доречно говорити про створення «екоселища на воді». Ще однією рисою на якій базується концепція є розташування на дахах будівель квіткових садів і галявин завдяки застосуванню сучасних технологій. Відмітною рисою проектного рішення є використання сучасної ландшафтної скульптури та інтерактивного освітлення в зонах «площі мистецтв» та набережній водоймища.

На основі проведеного аналізу проектних рішень можна виділити такі напрямки у розробці концепцій: а) використання засобів екодизайну; б) звернення до історичних витоків і використання деяких принципів і систем з побудови екопоселень; в) побудова планувальних рішень може базуватися на класичній системі з центром посередині та радіальним вісями, які розходяться від нього (вулиці, алеї, доріжки т. ін.).

Екокультура, екоархітектура, екодизайн вже давно не данина моді. Вони стають необхідними для життя людини. Створення екоселищ має піввіковий досвід. Протягом цього часу з'являлись нові ідеї, визначались можливості та засоби їх спорудження. Можна припустити, що при усій складності побудови екоселень майбутнє належить саме їм.

Література

1. Борейко В. Е. *Экологические традиции, поверья, религиозные воззрения славянских и других народов.* / [2 изд. перераб. и доп.] К. 1989. - 222 с.
2. Забелина Е. В. *Поиск новых форм в ландшафтной архитектуре: учебное пособие* / Е. В. Забелина – М. : 2005. - с 25-33.
3. Иванова Л. И., Фесюк С. С., Самойлов В. С. *Современный ландшафтный дизайн.* - М. Россия. 2008. - 384 с.
4. Лазарев А. Г. *Ландшафтная архитектура* / А. Г. Лазарев, Е. В. Лазарева. - М. Феникс : - 2005. - 285 с.
5. Мигаль С. П. *Біоніка в дизайні просторово-предметного середовища.* [Навч. посіб.] / [С. П. Мигаль, І. А. Дида, Т.Е. Казанцева] – Львів : вид. Львівська політехніка, 2014. - 228 с.
6. Нефедов В. А. *Ландшафтный дизайн и устойчивая среда.* – Санкт- Петербург: 2002. - 294 с.
7. *Основи дизайну архітектурного середовища [підручник]* / [В.О. Тимохін, Н. М. Шебек, Т. В. Малік та ін.] - К. КНУБА, 2010. - 400 с.